

Keuze uit de aanwinsten

Afb. 1. GERRIT ADRIAENSZ.

BERCKHEYDE (Haarlem

1638-1698 Haarlem).

De bocht van de Herengracht bij de Nieuwe Spiegelstraat te Amsterdam.

Paneel, 40,5 × 63 cm. Gesig-neerd en gedateerd: *G. Berck Hyde 1672*.

Opm.: Een later aangezette strook hout van 12 cm, beschilderd met een wolkenlucht, is bij de restauratie verwijderd om de oorspronkelijke compositie te herstellen.

Het stadsgezicht is weergegeven vanaf de brug aan het begin van de Leidsestraat in de richting van de Vijzelstraat. Er ontbreken nog drie panden in de huizenrij aan de rechterkant: het hoekhuis op de rechterhoek van de Nieuwe Spiegelstraat, die precies in de knik van de gracht op de kade uitmondt (blijkbaar is dit huis wel in aanbouw, want er staan drie steigerpalen), het huis één pand daarvan verwijderd in de richting van de Leidsestraat en tenslotte het huis weer twee panden verderop. In het pand aan de rechterkant van het tweede nog ongebouwde huis (nr. 458) was voor de oorlog de kunsthandel J. Goudstikker gevestigd, die het schilderij geruime tijd in bezit heeft gehad.

Vondel maakte op dit schilderij het volgende gedicht, dat hij dateerde *1672 den Wijnmaent t'Amsterdam*:

Op de Nieuwe Heeregracht geschilderd door Geeraert Berkheide

Berkheide maelt de Heeregracht Naer 't leven, waardigh om 't aenschouwen.

Koop schilderkunst: vermij het bouwen.

Waerom? 't is Fransche midder-nacht.

Dus wacht op eenen heldren morgen.

In huisbouw steeken moeite en zorgen.

In de Collectie Six te Amsterdam bevindt zich een vrijwel identiek schilderij, waarop de stoffage verschilt. Dit ongesig-neerde en aanzienlijk kleinere paneel (31 × 39 cm) vertoont bovenaan de brede lucht, die bij het gesig-neerde exemplaar er later aangezet bleek te zijn. Het Rijksmuseum bezit sinds 1880 een schilderij van dezelfde schilder (inv. nr. A 682) met hetzelfde stadsgezicht maar nu gezien van de andere kant, dus vanaf de brug van de Vijzelstraat. Dit stuk dateert van 1685 en is op doek geschilderd (53 × 62 cm). Het is aanzienlijk minder van kwaliteit dan de nieuwe aanwinst.

Herk.: Verz. J. Goudstikker, Amsterdam. Aankoop uit de kunsthandel met steun van de Rijksmuseum-Stichting en een extra crediet van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, 1980 (inv. nr. A 4750).

Afb. 2. JOHAN G. WERTHEIM (Amsterdam 1898-1977 Hilversum).

Portretkop van Arthur van Schendel (1910-1979), oud-hoofddirecteur van het Rijksmuseum, als jongeman.

H. 32 cm (zonder marmeren voetstuk).

Opm.: Vervaardigd in 1931 in Parijs, waar Arthur van Schendel toen studeerde. In 1980 in opdracht van het Rijksmuseum in brons gegoten door de beeldhouwer Johan Sterenberg met behulp van het oorspronkelijke gipsmodel in het bezit van mevrouw J. G. Wertheim te Laren (N.H.).

Litt.: Tent. cat. *Johan G. Wertheim 1898-1977*, Singermuseum, Laren 1978/79, nr. 8, afb. op blz. 20 (exemplaar in het Museum Henriëtte Polak te Zutphen).

Herk.: Aankoop van de erven J. G. Wertheim, 1980 (inv. nr. 1980-157).

Afb. 3. PIETER XAVERY (Antwerpen ca. 1647-ca. 1674 Leiden?). De zeegod Neptunus, terracotta op verguld houten voetstuk. H. 33,5 cm, Br. 56 cm, D. ca. 11 cm (voetstuk H. 25 cm, Br. 72,5 cm, D. 25 cm).

Opm.: De terracotta is ca. 1670 vervaardigd en op een rondje met de initialen PX gesigineerd. Het voetstuk dateert van omstreeks 1730. *Herk.*: Verz. Mrs. Diego Suarez (veil. Christie, New York 7-6-1980, nr. 78, met spiegelbeeldige afb. in kleuren). Aankoop met steun van de Rijksmuseum-Stichting, 1980 (inv. nr. 1980-19).

Afb. 4-6. Gebedsnoot van palmhout, waarin een calvarie en een kruisdraging. Diam. 4,6 cm.

ZUID-NEDERLAND, toegeschreven aan ADAM DIRKSZ., tussen 1483 en 1531.

Opm.: De gebedsnoot, die nog zijn oorspronkelijke koperen omhulsel en rood fluwelen zakje bezit (zie afb.), vertoont de wapens van Eewert Jansz. van Bleiswick (1460-1531) uit Delft en van zijn vrouw Erkenraad van Groenewegen (overl. 1544), die in 1483 huwden. Ook de naam van de man is op de noot aangebracht. De toeschrijving aan Adam Dirksz. berust op een zeer verwante door hem gesigineerde gebedsnoot in het Statens Museum for Kunst te Kopenhagen.

Litt.: J. Leeuwenberg, De Gebedsnoot van Eewert Jansz van Bleiswick en andere werken van Adam Dirksz, in: *Miscellanea Jozef Duverger*, Gent 1968, blz. 614-624; J. Leeuwenberg en W. Halsema-Kubes, *Beeldhouwkunst in het Rijksmuseum*, 's-Gravenhage 1973, nr. 131; R. Marks, Two early 16th century boxwood carvings associated with

the Glymes family of Bergen op Zoom, in: *Oud Holland* 91 (1977), blz. 140; Ch. A. Mesenzeva, Spätgotische Miniaturschnitzereien in der Ermitage in Leningrad, in: *Pantheon* 36 (1978), blz. 34.

Herk.: Families Van Bleiswijk en Emants, Delft; Marcellus Emants; in bruikleen van de erven Marcellus Emants sinds 1959. Aankoop 1981 (inv. nr. 1981-1).

Afb. 7-10. Vier wandarmen van verguld lindehout, versierd met bloem- en bladwerk.

H. 75 cm, Br. 32 cm, D. 21 cm. NOORD-NEDERLAND, ca. 1750.

Herk.: Mevrouw S. A. van Omme, Breda. Aankoop 1980 (inv. nr. 1980-26).

Afb. 11. Kinderstoeltje van ebbehout, versierd met snijwerk in laag-reliëf.

H. 59 cm, H. zitting 27,5 cm, Br. 43,5 cm, D. 37,5 cm. INDONESIË (Cheribon?), 2de helft 17de eeuw.

Opm.: De rieten zitting is vernieuwd. De stoel was oorspronkelijk van armleggers voorzien.

Herk.: Kunsthandel P. A. Bastings, Oss. Aankoop 1980 (inv. nr. 1980-25).

Afb. 12-13. Twee stoelen van ebbehout, versierd met beeldhouwwerk.

H. 92,5 cm, H. zitting 49 cm, Br. 52 cm, D. 50 cm.

INDONESIË, 3de kwart 19de eeuw.

Opm.: In de opengewerkte rugleuningen medaillons met reliëfs, resp. voorstellende een leeuw en een olifant met drijver. De losse zittingen zijn bekleed met rood fluweel. Volgens mondelinge mededeling zijn deze stoelen gemaakt voor de sultan van Medan.

Herk.: Sultan van Medan; Kunsthandel Purba Sutanta,

Jakarta. Aankoop 1980 (inv. nr. 1980-27).

Afb. 14. Tafel van eikehout. H. 60 cm, Diam. 102 cm.

AMSTERDAM, naar ontwerp van de schilder WIM SCHUHMACHER (geb. 1894), ca. 1921.

Opm.: Maakt deel uit van een ameublement, bestaande uit een bank, een theemeubel, een tafel en twee fauteuils, dat door Schuhmacher, hoewel oorspronkelijk voor zichzelf ontworpen, verkocht werd aan de Amsterdamse familie Dijkstra. Het beeldhouwwerk aan tafel en bank werd vervaardigd door Johan Polet (1894-1971).

Herk.: Familie R. H. Dijkstra, Amsterdam. Aankoop van de erven, 1980 (inv. nr. 1980-29c).

Afb. 15. Naaitafeltje van coromandelhout, ingelegd met metaal (ijzer?) en versierd met beeldhouwwerk en cabochons van bloedkoraal.

H. 78,5 cm, Br. 46 cm, D. 40 cm.

NEDERLAND, vervaardigd door de beeldhouwer en binnenhuis-architect ANTON FORTUIN (1880-1967), 1929.

Opm.: Maakte deel uit van een ameublement met wandbetimmering, die Fortuin voor zijn dochter Antoinette ontwierp en vervaardigde.

Herk.: Veiling Christie, Laren 25/26-3-1980, nr. 1268. Aankoop 1980 (inv. nr. 1980-22).

Afb. 16. Doos van coromandelhout, ingelegd met metaal (ijzer?) en versierd met beeldhouwwerk.

H. 21 cm, Br. 38 cm, D. 30 cm. NEDERLAND, vervaardigd door de beeldhouwer en binnenhuis-architect ANTON FORTUIN (1880-1967), 1929.

Opm.: Zie de opmerking bij afb. 15. Op het deksel gedateerd 8 Mei 1929 en de initialen AF

(= Antoinette Fortuin).

Herk.: Veiling Christie, Laren 25/26-3-1980, nr. 1265, pl. 14. Aankoop 1980 (inv. nr. 1980-23).

Afb. 17-18. Herenvest met twee losse manchetten van gele ripszijde met veelkleurig borduursel.

H. 90 cm, Br. 58 cm; de manchetten 22 x 60 cm.

NEDERLAND?, ca. 1745.

Herk.: Verz. Jhr. H. Teding van Berkhout, Amsterdam; Veiling Sotheby-Mak van Waay, Amsterdam 16/9-1/10-1980, nr. 7385, met afb. Aankoop 1980 (inv. nr. 1980-100).

Afb. 19. Schotel van kleurloos glas, versierd met ribben.

H. 4,3 cm, Diam. 33,3 cm.

VENETIË of Façon de Venise, 17de eeuw.

Herk.: Verz. Van Heeckeren van Kell, Kasteel Ruurlo, Ruurlo. Geschenk van Kunsthandel Frides Laméris, Amsterdam, 1980 (inv. nr. 1980-96).

Afb. 20. Vork van *reticella*-glas. L. 21,7 cm, Br. 2,5 cm.

VENETIË of Façon de Venise, 17de eeuw.

Herk.: Kunsthandel Frides Laméris, Amsterdam. Aankoop 1980 (inv. nr. 1980-95).

Afb. 21. Beker van kleurloos glas, met in radgravure het wapen van de Neurenbergse familie Von Imhoff en het jaartal 1740.

H. 12 cm, Diam. 9 cm.

DUITSLAND, 1740.

Herk.: Kunsthandel Frides Laméris, Amsterdam. Aankoop 1980 (inv. nr. 1980-94).

Afb. 22-23. REMBRANDT VAN RIJN (Leiden 1606-1669 Amsterdam).

Boerderij met witte schutting aan een water.

Pen en penseel in bruin, correcties met wit, toevoegingen met licht paars, kaderlijjn met de pen in bruin, 170 x 255 mm.

Onderaan restant van een door Rembrandt aangezette strook. Links onderaan: *Rembrandt van Rijn*.

Opm.: De tekening is in 1648 door Rembrandt gebruikt voor een ets (B. 232) (afb. 23). Het is de enige landschapstekening die zo direct als voorbeeld voor een prent heeft gediend. De tekening is verkleind en de ruimte om de boerderij kwam eerst meer overeen met de prent. De naam van Rembrandt is er door een onbekende 17de-eeuwse verzamelaar opgezet.

Litt.: O. Benesch, *The Drawings of Rembrandt*, 1/vi, Londen 1973², nr. C 41; Christopher White, Rembrandt's Etching and Drawing of a Cottage with a white paling, in: *The Burlington Magazine* 110 (1968), blz. 390-394, afb. 35; Christopher White, *Rembrandt as an Etcher*, Londen 1969, blz. 207-208, afb. 311; cat. *Rembrandt after three hundred years*, Chicago 1969, nr. 119, afb. 217.

Herk.: Part. verz., Parijs; G. Ryaux, Parijs; Part. verz., U.S.A. Geschenk van de Vereniging Rembrandt, het Prins Bernhard Fonds en de Rijksmuseum-Stichting, 1981 (inv. nr. 1981:1).

Rectificatie

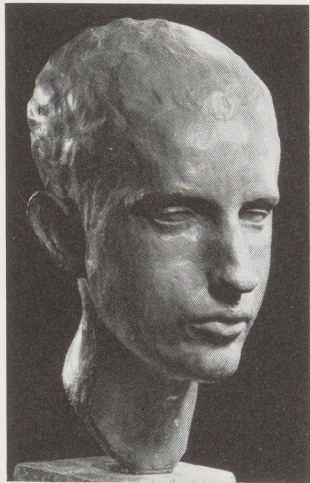
Bij de tekst van de aanwinsten in nummer 1 van deze jaargang zijn enkele zinnen weggefallen. Bij afb. 15 dient achter *Gemerkt*: te staan:

AMPHORA HOLLAND Ontw CJ vd Hoef 242-R. en ingegrift 242.

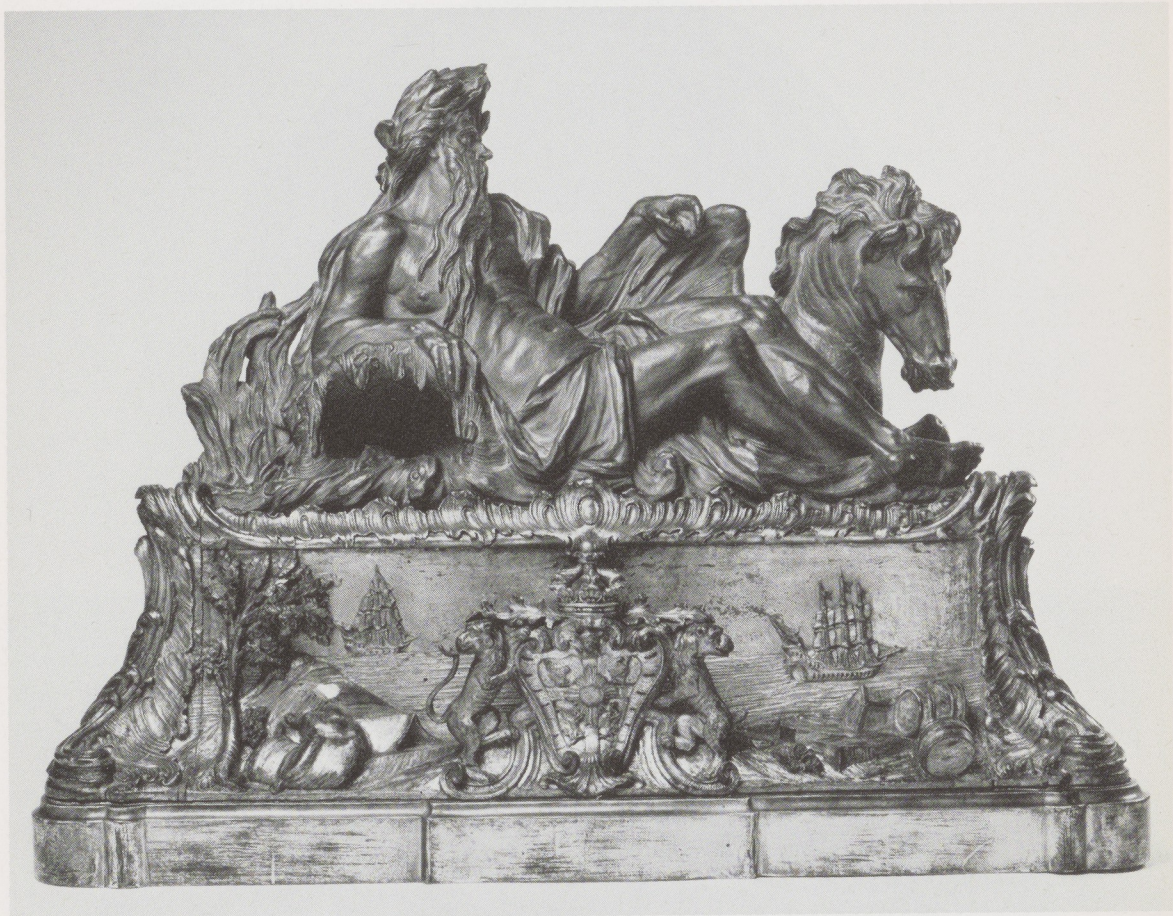
Bij afb. 19 is in de 2de kolom boven de zesde regel van onderen weggefallen: Veiling Kornfeld, Bern.

1

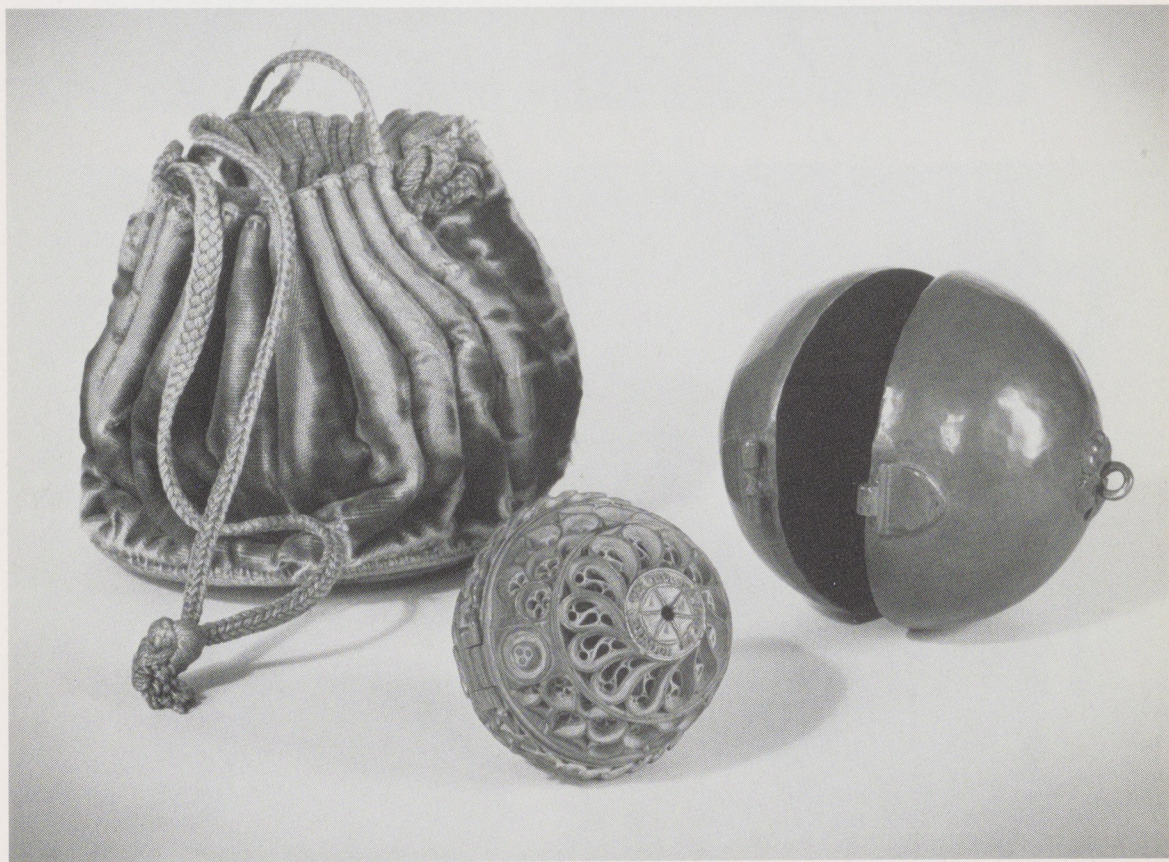
2

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

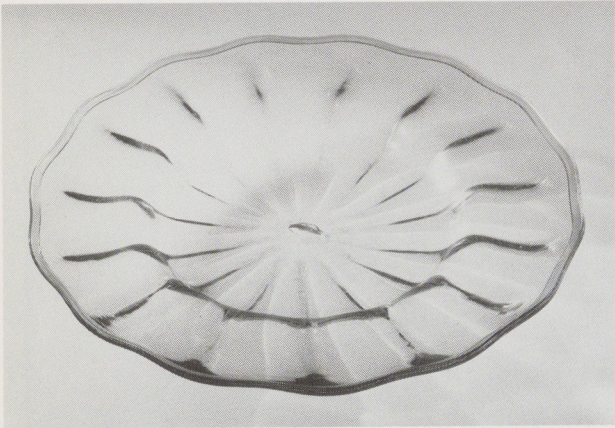
16

17

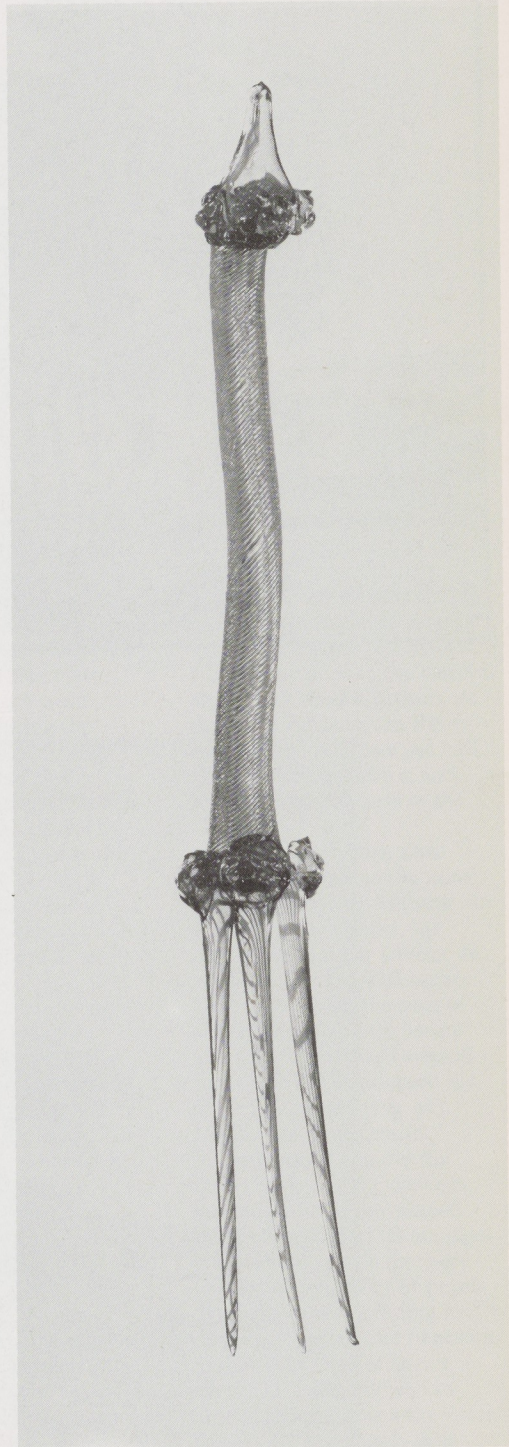
18

19

21

20

22

23